

de Forhandlinger, der have fundet Sted ved Sagens tidligere Foretagelse, og jeg skal kun, da den høitagede Justitsminister ikke kan være tilstede her idag, bemærke, at, efterat jeg havde gjort mit Udcast til denne forandrede Redaction, foreviste jeg ham det, og han erklærede sig tilfreds med den forandrede Redaction.

Formanden: Jeg skal kun tillade mig at bemærke, at det er paa Grund af Sygdom, at den høitærede Justitsminister er forhindret fra at være tilstede.

Rierkegaard: Jeg skal kun tillade mig ganske kortelig at ytre, at jeg ikke seer mig istand til at stemme for det foreliggende Endringsforslag, men at jeg derimod agter at stemme for § 2 med den Redaction, hvormed den er kommen til os fra det andet Thing. Det forekommer mig nemlig, idet jeg har bestræbt mig for at opfatte, hvad der er indvendt imod denne Redaction, saa godt som det har staaet i min Magt, som om disse Indvendinger deels i sig selv ikke kunde vise sig indlysende for mig, og deels derhos med lige saa megen Ret vilde kunne gøres gjældende imod den nye Redaction, som er foreslaaet. Man lægger, om jeg ikke tager feil, en betydelig Vægt paa, at i det oprindelige Udcast til § 2 hedder det: „der tilsigte en særlig Fordeel.“ Og der er i den Anledning blevet sagt, at denne Tilsigten kunde der være meget forskjellige Meninger om, En kunde mene, at der i Crectionsbrevet var tilstget en Fordeel for Bonden, en Anden, at dette ikke var Tilfældet. Men det forekommer mig, at Spørgsmaalet er ikke om, hvorvidt der efter den Enes eller den Andens Mening kunde siges at være tilstget visse Fordele, men ikkun om, at det overlaas til Justitsministeren at afgjøre, om der tilstgtes Fordele eller ikke, saaledes som han senere vil staae Rigsdagen til Ansvar derfor. Og, naar man i dets Sted sætter: „Bestemmelser til særlig Fordeel for Godsernes Fæstere“, saa seer jeg ikke rettere, end at dette Udtryk i alt Fald frembyder lignende Bønskeligheder og er udsat for lignende Misstydning. Bestemmelsen „til særlig Fordeel“ for Godssets Fæstere kan nemlig betyde to Ting. Deels kan det være Bestemmelser, som have den Hensigt, som gaaer ud paa, særligt at begunstige

Godsets Fæstere; og i saa Fald er Meningen so accurat den samme, som udtrykkes ved de Ord: „tilsigte en særlig Fordeel“, ja, i saa Fald er det fleertydige Udtryk „til“ her netop at forstaae, om at de „tilsigte eller have tilstget særlig Fordeel for Fæsternes“. Men deels kan det ogsaa forstaaes saaledes, at det har Hensyn til saadanne Bestemmelser, som, hvad enten det nu oprindeligt var deres Hensigt eller ikke, dog i Livens Løb have viist sig at være til særlig Fordeel for Fæsternes. Men i saa Fald vilde, i mine Tanker, dette Udtryk gjøre Anvendelsen af § 2 umulig. Det er nemlig temmelig almindeligt anerkjendt, troer jeg, at Bestemmelserne om, at Familien paa en vis bestemt Maade skal tage Lehnet i Arv og holde det samlet, have viist sig i Narenes Løb at falde ud til Gunst for Fæsternes; men det er viist ogsaa temmelig bitterligt, at denne Bestemmelse om en eiendommelig Arvegangsmaade og om, at Godset skulde forblive samlet, i og for sig aldeles ikke har været beregnet paa Fæsternes Fordeel. Ikke desto mindre, dersom man forstaaer Forslaget i Overensstemmelse med denne anden Opfattelsesmaade, som jeg har tilladt mig at antyde som mulig, saa vil aabenbart Paastanden blive den: hvis der i Crectionsbrevene indeholdes Bestemmelser, som, hvad enten de nu oprindeligt tilstgtes Fordele for Fæsternes eller ikke, dog i Livens Løb ere faldne ud til Fordeel for Fæsternes, saa skulle disse Fordele saavidt muligt sikres dem ogsaa i Fremtiden, og det er dog viistnok ikke Meningen, ikke engang den ærede Forslagsstillers egen Mening. Der er fremdeles, om jeg ikke feiler, mod det oprindelige Forslags § 2 sagt, at i Slutningen staaer der kategorisk, at „de tilstgtes Fordele“ skulle komme Bønderne tilgode, og at det dog ret egentlig vilde være umuligt, naar Bønderne fra Fæstere gif over til at blive Selveiere, at tilstfke dem de tilstgtes Fordele. Men det synes mig, at man her har overseet, at der ikke staaer, at de tilstgtes Fordele skulde „tilfalde“ dem, — thi isaafald vilde jeg ogsaa kunne gaae ind paa denne Betragtning, — men der staaer, at de tilstgtes Fordele skulle „komme dem tilgode“. Det er altsaa saameget som: hvad der gav dem en særdeles gunstig Stilling som Fæstere,